

ประมวลรายวิชา (Course Outline)  
สาขาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา  
ภาคการศึกษา 1 ปีการศึกษา 2568

รหัสวิชา THI3326

ชื่อวิชา คำและสำนวนในภาษาไทย

Words and Idiomatic Expression in Thai Language

จำนวนหน่วยกิต

3      บรรยาย/คาบ/สัปดาห์      2  
         ปฏิบัติ/คาบ/สัปดาห์      2  
         ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง/คาบ/สัปดาห์      5

สถานภาพของวิชา

วิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาเอก (วิชาภาษาไทย)

ผู้สอน

อาจารย์สุมนา เขียนนิล

DLP : [https://ssrudlp.ssru.ac.th/teacher/sumana\\_khea](https://ssrudlp.ssru.ac.th/teacher/sumana_khea)

คำอธิบายรายวิชา

ที่มา ลักษณะ และการเปลี่ยนแปลงของสำนวนไทย วิเคราะห์การใช้คำและ  
สำนวนในสถานการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนสะท้อนมุมมองทางสังคมและ  
วัฒนธรรม

จุดมุ่งหมายรายวิชา

- 1) อธิบายที่มา ลักษณะ และแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับคำและสำนวนในภาษาไทยได้
- 2) วิเคราะห์และประยุกต์ใช้คำและสำนวนไทยได้เหมาะสมกับบริบทการสื่อสารและการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย
- 3) เชื่อมโยงการใช้คำและสำนวนไทยกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม เพื่อการใช้ภาษาไทยอย่างเหมาะสมและตระหนักในคุณค่าของภาษาไทย

กำหนดการสอน/เนื้อหาสาระ/กิจกรรมการสอน

| สัปดาห์ที่ | หัวข้อ                                                | จำนวน<br>ชั่วโมง | กิจกรรมการเรียนการสอน<br>และสื่อการเรียนรู้                                                                                                                                                                                                                               | ผังการ<br>ทดสอบ |
|------------|-------------------------------------------------------|------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| 1          | ปฐมนิเทศการเรียนการสอน<br>วิเคราะห์ปัญหาการใช้ภาษาไทย | 4                | <b>กิจกรรมการเรียนการสอน</b><br>- ชี้แจงรายละเอียดรายวิชา<br>- สำรวจความรู้เดิม (Pre-test)<br>- วิเคราะห์ตัวอย่างการใช้ภาษาไทยจากข่าว<br>และสื่อออนไลน์<br>- อภิปรายปัญหาการใช้คำและสำนวนใน<br>ชีวิตประจำวัน<br><b>สื่อการเรียนรู้</b><br>- Canva<br>- ตัวอย่างการใช้ภาษา | Q (10 ข้อ)      |

| ลำดับที่ | หัวข้อ                                                                 | จำนวน<br>ชั่วโมง | กิจกรรมการเรียนรู้และการสอน<br>และสื่อการเรียนรู้                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | ผังการ<br>ทดสอบ      |
|----------|------------------------------------------------------------------------|------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|
| 2        | การกำเนิดและพัฒนาคำในภาษาไทย                                           | 4                | <b>กิจกรรมการเรียนรู้</b><br>- ศึกษาคลิปเสวนา "ใครสร้างคำ คำสร้างใคร" ผ่าน YouTube<br>- บันทึกประเด็นสำคัญ (Learning Log)<br>- วิเคราะห์ตัวอย่างคำที่เกิดขึ้นใหม่ในสังคมไทย<br>- สร้าง Infographic สรุปประเด็น<br><b>สื่อการเรียนรู้</b><br>- YouTube<br>- Canva<br>- ใบกิจกรรม<br>- <a href="#">ลิงก์เสวนา part 1</a><br>- <a href="#">ลิงก์เสวนา part 2</a> | A (1 ข้อ)<br>5 คะแนน |
| 3        | ศึกษาภาคสนาม : พัฒนาการของคำและภาษาไทยผ่านมิติประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม | 4                | <b>กิจกรรมการเรียนรู้</b><br>- สืบค้นคำและสำนวนจากนิทรรศการ<br>- บันทึกภาคสนาม<br>- ถ่ายภาพหลักฐาน<br>- วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและบริบทสังคม<br>- นำเสนอผลการศึกษา<br><b>สื่อการเรียนรู้</b><br>- นิทรรศน์รัตนโกสินทร์<br>- ใบบันทึกภาคสนาม                                                                                                          | A (1 ข้อ)<br>5 คะแนน |
| 4        | พจนานุกรม : มโนทัศน์พื้นฐานเกี่ยวกับคำในภาษาไทย                        | 4                | <b>กิจกรรมการเรียนรู้</b><br>- ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงและความหมายของคำ<br>- วิเคราะห์ความแตกต่าง Vocabulary / Lexicon<br>- ทดลองใช้ Thai Corpus<br>- วิเคราะห์ความหมายของคำจากข้อมูลจริง<br><b>สื่อการเรียนรู้</b><br>- Canva<br>- Thai National Corpus<br>- คลังคำ<br>- พจนานุกรม                                                                           | Q (5 ข้อ)<br>5 คะแนน |

| สัปดาห์ที่ | หัวข้อ                                                                                                                                                                                            | จำนวน<br>ชั่วโมง | กิจกรรมการเรียนรู้<br>และการเรียนรู้                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | ผังการ<br>ทดสอบ       |
|------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|
| 5-7        | ชนิดของคำตามเกณฑ์หน้าที่ใน<br>ภาษาไทย<br>- คำหลัก<br>- คำแทน<br>- คำขยาย<br>- คำเชื่อม<br>- คำเสริม<br>- คำเรียก                                                                                  | 12               | <b>กิจกรรมการเรียนรู้</b><br>- บรรยายหลักเกณฑ์การจำแนกชนิดของคำ<br>ตามหน้าที่<br>- วิเคราะห์ชนิดของคำจากข้อความจริง<br>- แบ่งกลุ่มออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้<br>สำหรับการสอนชนิดของคำ<br>- แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสะท้อนผลการ<br>เรียนรู้ (Peer Feedback)<br><b>สื่อการเรียนรู้</b><br>- Canva<br>- หลักสูตรแกนกลางฯ                                                       | P (1 ข้อ)<br>5 คะแนน  |
| 8          | สอบกลางภาค                                                                                                                                                                                        | 4                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | F (25 ข้อ)            |
| 9          | ถ้อยคำและสำนวนไทย :<br>ความหมาย ประเภท และการใช้ใน<br>บริบท                                                                                                                                       | 4                | <b>กิจกรรมการเรียนรู้</b><br>- กิจกรรม "เก็บแต้มสำนวน" จากพยานุเคราะห์<br>กำหนด<br>- บรรยายเรื่องส่วนประกอบ หน้าที่ และ<br>ความหมายของสำนวน<br>- วิเคราะห์สำนวนและการใช้ในบริบทจาก<br>กิจกรรมกลุ่ม<br>- นำเสนอผลการวิเคราะห์และแลกเปลี่ยน<br>ความคิดเห็น<br><b>สื่อการเรียนรู้</b><br>- PowerPoint<br>- ใบกิจกรรม<br>- กล่องพยานุเคราะห์<br>- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน | Q (10 ข้อ)<br>5 คะแนน |
| 10-11      | การวิเคราะห์ถ้อยคำและสำนวน<br>ไทยผ่านแนวคิดภาษาศาสตร์<br>- ทฤษฎีแห่งความคิด<br>(Idealization)<br>- ทฤษฎีอรรถศาสตร์<br>(Semantics Theory)<br>- ทฤษฎีมานุษยวิทยาวัฒนธรรม<br>(Cultural anthropology) | 4                | <b>กิจกรรมการเรียนรู้</b><br>- บรรยายและอภิปรายแนวคิดทาง<br>ภาษาศาสตร์<br>- วิเคราะห์ตัวอย่างถ้อยคำและสำนวน<br>- ศึกษาและวิเคราะห์งานวิจัยเป็นรายกลุ่ม<br>- นำเสนอและอภิปรายผล<br>- แลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Peer<br>Feedback)                                                                                                                                              | P (1 ข้อ)<br>5 คะแนน  |

| ลำดับที่ | หัวข้อ                                                                                                                                                                           | จำนวน<br>ชั่วโมง | กิจกรรมการเรียนการสอน<br>และสื่อการเรียนรู้                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | ผังการ<br>ทดสอบ       |
|----------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|
|          | <ul style="list-style-type: none"> <li>- ทฤษฎีภาษาศาสตร์เชิงสังคม (Sociolinguistics)</li> <li>- ทฤษฎีการสื่อสาร (Communication)</li> <li>- ทฤษฎีวัจนกรรม (Speech act)</li> </ul> |                  | <b>สื่อการเรียนรู้</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>- บทความวิจัย</li> <li>- ใบกิจกรรม</li> <li>- PowerPoint</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                       |
| 12       | คำและระบบบทสนทนาในภาษา<br><ul style="list-style-type: none"> <li>- อุปสรรคตามแนวคิดดั้งเดิม</li> <li>- อุปสรรคตามแนวคิดภาษาศาสตร์ปริชาน</li> </ul>                               | 4                | <b>กิจกรรมการเรียนการสอน</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ศึกษาบทความก่อนเรียน</li> <li>- บรรยายเรื่องอุปสรรคตามแนวคิดดั้งเดิมและภาษาศาสตร์ปริชาน</li> <li>- วิเคราะห์ตัวอย่างอุปสรรคจากข้อความ</li> </ul> <b>สื่อการเรียนรู้</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>- บทความวิชาการ</li> <li>- Canva</li> <li>- ตัวอย่างข้อความหรือวรรณกรรม</li> </ul>                                                               | Q (1 ข้อ)<br>5 คะแนน  |
| 13       | ทำเนียบภาษา (Register)<br><ul style="list-style-type: none"> <li>- ภาษาโฆษณา</li> <li>- ภาษากฎหมาย</li> </ul>                                                                    | 4                | <b>กิจกรรมการเรียนการสอน</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>- บรรยายเรื่องทำเนียบภาษา (Register)</li> <li>- วิเคราะห์ตัวอย่างการใช้ภาษา</li> </ul> <b>สื่อการเรียนรู้</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>- PowerPoint</li> <li>- ใบกิจกรรม</li> <li>- ตัวอย่างภาษาโฆษณา</li> <li>- ตัวอย่างภาษากฎหมาย</li> </ul>                                                                                                      | A (1 ข้อ)<br>5 คะแนน  |
| 14-15    | สัมมนาทางวิชาการ : คำและสำนวนในภาษาไทย                                                                                                                                           | 8                | <b>กิจกรรมการเรียนการสอน</b> นักศึกษาเลือกหัวข้อที่สนใจ เช่น <ul style="list-style-type: none"> <li>- คำใน TikTok</li> <li>- สำนวนในข่าว</li> <li>- ภาษาโฆษณา</li> <li>- ภาษาของอินฟลูเอนเซอร์</li> </ul> <b>สื่อการเรียนรู้</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>- บทความวิชาการ</li> <li>- ข่าวและสื่อออนไลน์</li> <li>- สื่อสังคมออนไลน์</li> <li>- พจนานุกรม</li> <li>- คลังข้อมูลภาษาไทย (Thai National Corpus)</li> </ul> | P (1 ข้อ)<br>10 คะแนน |

| ลำดับที่ | หัวข้อ     | จำนวน<br>ชั่วโมง | กิจกรรมการเรียนรู้<br>และสื่อการเรียนรู้ | ผังการ<br>ทดสอบ |
|----------|------------|------------------|------------------------------------------|-----------------|
| 16       | สอบปลายภาค | 4                |                                          | F (30ข้อ)       |

#### การวัดผล

|                                             |          |
|---------------------------------------------|----------|
| 1. คะแนนระหว่างภาคเรียน                     | 45 คะแนน |
| 1.1 การทดสอบย่อย                            | 10 คะแนน |
| 1.2 การมอบหมายงาน (2, 3, 13)                | 15 คะแนน |
| 1.3 โครงงานและการนำเสนอ (5-7, 10-11, 14-15) | 20 คะแนน |
| 2. คะแนนสอบกลางภาค                          | 25 คะแนน |
| 3. คะแนนสอบปลายภาค                          | 30 คะแนน |

#### การประเมินผล

| เกณฑ์การประเมินผล | ระดับคะแนน |
|-------------------|------------|
| 86 – 100 %        | A          |
| 82 – 85 %         | A-         |
| 78 – 81 %         | B+         |
| 74 – 77 %         | B          |
| 70 – 73 %         | B-         |
| 66 – 69 %         | C+         |
| 62 – 65 %         | C          |
| 58 – 61 %         | C-         |
| 54 – 57 %         | D+         |
| 50 – 53 %         | D          |
| 46 – 49 %         | D-         |
| 0 – 45 %          | E/F        |

#### รายชื่อหนังสืออ่านประกอบ

กึ่งกาญจน์ เทพกาญจน์. (2559). *ภาษาศาสตร์ปริชาน (Cognitive Linguistics)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ดิเรกชัย มหัทธนะสิน. (2529). ถ้อยคำสำนวน : แนวคิดเชิงภาษาศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุกัญญา.

นworรณ พันธุมธำ. (2558). *ไวยากรณ์ไทย* พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2556). *ภาษาศาสตร์สังคม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

John R. Searle. (1969). *Speech Acts*. Cambridge University Press.